

Ministerie van Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Wetgeving, Internationale
Aangelegenheden en
Vreemdelingenzaken**

Directie Wetgeving
Sector Privaatrecht

Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.justitie.nl

T 070 370 79 11
F 070 370 79 32

Datum 25 maart 2009
Onderwerp Ontwerpverordening Rome III

Ons kenmerk
5593965/09/6

Uw kenmerk
143111.2u

In antwoord op de vraag van de commissie voor de JBZ-Raad van 17 februari 2009 over de ontwerpverordening Rome III bericht ik u als volgt. De ontwerpverordening betreft een wijziging van de BrusselII-bisverordening (EG nr. 2201/2003 van 27 november 2003, PbEU L 338) waarmee het conflictenrecht ter zake van echtscheiding geüniformeerd wordt. Bij de onderhandelingen over deze ontwerpverordening bestond reeds eensgezindheid tussen de lidstaten over de mogelijkheid om partijen de mogelijkheid van een beperkte rechtskeuze te geven, mits sprake is van verbondenheid met het land van het gekozen recht. Die verbondenheid werd uitgewerkt in een zogenaamde "aanknopingsladder". De eensgezindheid ontbrak evenwel over de vraag hoe de regels eruit zouden moeten zien als geen rechtskeuze wordt gemaakt. Zoals bekend ligt de in een dergelijke situatie verplichte toepassing van recht van een ander rechtstelsel dan het eigen rechtstelsel voor een aantal landen zeer gevoelig. Vervolgens is de mogelijkheid van versterkte samenwerking aan de orde gekomen. Volledigheidshalve wijs ik erop dat de Commissie nog steeds niet met een voorstel voor versterkte samenwerking aan de Raad is gekomen.

Ik wil vooropstellen dat naar mijn oordeel de regeling van Brussel IIbis voldoet: de wederzijdse erkenning van echtscheidingsbeslissingen is al gerealiseerd. Ik heb dit ook aangegeven tijdens de bijeenkomst van de JBZ-raad op 24 en 25 juli 2008 (*Kamerstukken II 2007/08, 23 490, nr. 516*). Ik heb destijds tevens aangegeven niet principieel tegen versterkte samenwerking op dit gebied te zijn en toegezegd dat als er eenmaal een voorstel voor versterkte samenwerking zou liggen, Nederland constructief aan de onderhandeling zou bijdragen, zonder daarbij overigens te willen aangeven dat Nederland bij voorbaat aan deze versterkte samenwerking zou willen meedoen. Bij die gelegenheid heb ik ook op het eerdere Franse compromisvoorstel gewezen, dat nog nauwelijks aan de orde is geweest in de eerdere onderhandelingen over Rome III. Dit voorstel is in de Raad nog steeds niet grondig onder de loep genomen. Tijdens de informele JBZ-vergadering van 15 en 16 januari 2009 heb ik opnieuw aandacht gevraagd voor nadere bestudering van dit Franse voorstel.

Wat betreft de inhoud van het Franse compromisvoorstel het volgende. Dit voorstel betreft de toepassing van de leer van het zogenaamde facultatieve conflictenrecht. In die situatie past de rechter de lex fori toe, tenzij een partij de toepassing van vreemd recht claimt op basis van een in de verordening opgenomen aanknopingsladder. In dat laatste geval bepaalt de rechter het toepasselijk recht aan de hand van die aanknopingsladder. De laatste versie van het Franse compromisvoorstel gaat uit van de volgende aanknopingsladder:

- a. de gemeenschappelijke nationaliteit van de echtgenoten, of, bij gebreke daarvan,
- b. de gemeenschappelijke gewone verblijfplaats, of, bij gebreke daarvan,
- c. de laatste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats van de laatste een of twee jaar, of, bij gebreke daarvan,
- d. het recht van de staat waar de zaak aanhangig wordt gemaakt.

Als echtscheiding volgens het op basis van de criteria a, b, of c aangewezen recht niet mogelijk blijkt te zijn, past de rechter de lex fori toe.

Over de verschillende modaliteiten van het voorstel, bijvoorbeeld de volgorde van de aanknopingspunten a, b of c, zou uiteraard verder moeten worden onderhandeld. Daarbij kan onder meer rekening worden gehouden met de modaliteit zoals geadviseerd door de Staatscommissie voor het internationaal privaatrecht op 28 maart 1995. De Staatscommissie adviseerde de Wet conflictenrecht echtscheiding aan te passen, waarbij evenals in het Franse compromisvoorstel wordt uitgegaan van de toepasselijkheid van de lex fori. In afwijking van de lex fori zou dan het recht van een gemeenschappelijke vreemde nationaliteit van partijen dienen te worden toegepast als hiervoor gezamenlijk is gekozen dan wel een eenzijdige keuze onweersproken is gebleven of als de keuze voor dit recht slechts door één partij is gedaan, doch beide partijen een werkelijke maatschappelijke band hebben met het land van die gemeenschappelijke nationaliteit.

De Minister van Justitie,

**Directoraat-Generaal
Wetgeving, Internationale
Aangelegenheden en
Vreemdelingenzaken**
Directie Wetgeving
Sector Privaatrecht

Datum
25 maart 2009

Ons kenmerk
5593965/09/6